

XU THẾ ĐÀO TẠO NGUỒN NHÂN LỰC TIẾNG TRUNG THƯƠNG MẠI TRONG KHUÔN KHỔ HỢP TÁC GIỮA NHÀ TRƯỜNG VÀ DOANH NGHIỆP

Vũ Thị Thu Hương
Khoa tiếng Trung Quốc – Đại học Ngoại thương

Tóm tắt: Bài viết phân tích xu thế đào tạo nguồn nhân lực tiếng Trung thương mại trong bối cảnh hợp tác kinh tế Việt – Trung ngày càng sâu rộng. Tác giả đánh giá thực trạng chương trình đào tạo hiện nay, chỉ ra những hạn chế và khoảng cách giữa nhà trường và doanh nghiệp, từ đó đề xuất giải pháp nâng cao chất lượng đào tạo và tăng cường hợp tác thực tiễn.

Từ khóa: tiếng Trung thương mại, hợp tác nhà trường – doanh nghiệp, đào tạo nguồn nhân lực, thị trường lao động

TRENDS IN TRAINING BUSINESS CHINESE HUMAN RESOURCES WITHIN THE FRAMEWORK OF UNIVERSITY-ENTERPRISE COOPERATION

Vu Thi Thu Huong
Department of Chinese Language – Foreign Trade University

Abstract: This paper analyzes the trends in training human resources in Business Chinese in the context of increasingly deepened economic cooperation between Viet Nam and China. The author evaluates the current training programs, identifies limitations and the gap between universities and enterprises, and proposes solutions to improve training quality and strengthen practical collaboration.

Keywords: Business Chinese, university-enterprise cooperation, human resource training, labor market

Nhận bài: 20/02/2025

Phản biện: 19/03/2025

Duyệt đăng: 23/03/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh toàn cầu hóa, quan hệ kinh tế - thương mại giữa Việt Nam và Trung Quốc ngày càng phát triển mạnh mẽ, tạo ra nhu cầu lớn về nguồn nhân lực có khả năng sử dụng thành thạo tiếng Trung thương mại và hiểu biết sâu sắc về môi trường kinh doanh quốc tế.

Tuy nhiên, thực tế cho thấy vẫn còn khoảng cách đáng kể giữa chương trình đào tạo tại các cơ sở giáo dục và yêu cầu thực tiễn của doanh nghiệp, đặt ra yêu cầu cấp thiết về việc nâng cao hiệu quả đào tạo thông qua sự hợp tác chặt chẽ giữa nhà trường và doanh nghiệp.

Việc hợp tác giữa các trường đại học và doanh nghiệp không chỉ giúp sinh viên có cơ hội tiếp cận với môi trường làm việc thực tế mà còn tạo điều kiện để chương trình đào tạo được điều chỉnh phù hợp với xu thế thị trường lao động. Trên cơ sở đó, nghiên cứu này nhằm phân tích xu thế đào tạo nguồn nhân lực tiếng Trung thương mại, đánh giá thực trạng hợp tác giữa nhà trường và doanh nghiệp, đồng thời đề xuất các giải pháp nhằm nâng cao chất lượng đào tạo, góp phần đáp ứng tốt hơn nhu cầu ngày càng cao của doanh nghiệp và thị trường lao động.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Khái niệm của nguồn nhân lực tiếng Trung thương mại

Nguồn nhân lực tiếng Trung thương mại là tập hợp những cá nhân có trình độ chuyên môn,

thành thạo tiếng Trung Quốc với bốn kỹ năng nghe, nói, đọc, viết, cùng khả năng biên dịch và phiên dịch. Họ không chỉ sử dụng thành thạo tiếng Trung trong giao tiếp mà còn cần có khả năng vận dụng ngôn ngữ vào các tình huống thương mại, hợp đồng, đàm phán kinh doanh và phân tích thị trường. Do đó, họ phải sở hữu kiến thức về kinh tế, thương mại, nghiệp vụ văn phòng, xuất nhập khẩu và quản lý nhân sự. Như thế mới có thể làm việc hiệu quả trong các lĩnh vực như xuất nhập khẩu, logistics, tài chính, marketing, quản trị doanh nghiệp và các ngành liên quan đến hợp tác kinh tế giữa Việt Nam và Trung Quốc. Việc đào tạo nguồn nhân lực này đòi hỏi sự kết hợp giữa giảng dạy ngôn ngữ, kiến thức chuyên môn và kỹ năng thực hành trong môi trường doanh nghiệp.

2.2. Mô hình hợp tác đào tạo tiếng Trung thương mại giữa nhà trường và doanh nghiệp

Những mô hình hợp tác phổ biến tại Việt Nam

Một số mô hình hợp tác giữa nhà trường và doanh nghiệp trong đào tạo tiếng Trung thương mại đã được triển khai tại Việt Nam gồm:

Hợp tác thực tập tại doanh nghiệp: Sinh viên ngành tiếng Trung thương mại được tạo điều kiện thực tập tại các doanh nghiệp Trung Quốc hoặc công ty Việt Nam có giao dịch thương mại với Trung Quốc. Doanh nghiệp hỗ trợ hướng dẫn thực tập, đánh giá năng lực và có thể tuyển dụng sinh viên sau khi tốt nghiệp.

Liên kết đào tạo giữa nhà trường và doanh nghiệp: Các trường đại học hợp tác với doanh nghiệp để tổ chức các khóa đào tạo ngắn hạn về tiếng Trung thương mại. Doanh nghiệp có thể cử chuyên gia tham gia giảng dạy, chia sẻ kinh nghiệm thực tế với sinh viên. Một số chương trình đào tạo có thể cấp chứng chỉ nghề nghiệp được công nhận bởi doanh nghiệp.

Doanh nghiệp tham gia xây dựng chương trình đào tạo: Nhà trường và doanh nghiệp cùng thiết kế nội dung đào tạo nhằm đáp ứng đúng nhu cầu thực tế của thị trường lao động. Doanh nghiệp đóng góp ý kiến về chương trình học, kỹ năng cần thiết và nội dung thực hành cho sinh viên. Một số doanh nghiệp lớn tài trợ học bổng, tổ chức hội thảo, sự kiện kết nối sinh viên với nhà tuyển dụng.

Việc triển khai các mô hình hợp tác này giúp nâng cao chất lượng đào tạo, tạo điều kiện cho sinh viên tiếp cận với môi trường làm việc thực tế và đáp ứng tốt hơn nhu cầu tuyển dụng của doanh nghiệp. Tuy nhiên, để đạt hiệu quả cao hơn, cần có sự liên kết chặt chẽ hơn giữa nhà trường và doanh nghiệp, cùng với chính sách hỗ trợ từ phía nhà nước để thúc đẩy mô hình hợp tác này phát triển mạnh mẽ hơn.

2.3. Thực trạng đào tạo nguồn nhân lực tiếng Trung thương mại tại Việt Nam

2.3.1. Thực trạng chương trình đào tạo tiếng Trung thương mại tại các trường đại học

Hiện nay, chương trình đào tạo chuyên ngành tiếng Trung thương mại tại Việt Nam vẫn còn hạn chế. Theo khảo sát thực tế hiện mới chỉ có một số ít trường đại học có chương trình đào tạo chuẩn. Trong đó **Đại học Ngoại thương** đã xây dựng một chương trình đào tạo bài bản và chuyên sâu về lĩnh vực tiếng Trung thương mại với mục tiêu *“Đào tạo nguồn nhân lực được trang bị kiến thức, kỹ năng toàn diện, chất lượng cao về ngôn ngữ Trung Quốc, đặc biệt trong lĩnh vực thương mại, có phẩm chất, chính trị đạo đức tốt. Sau khi tốt nghiệp, sinh viên có thể sử dụng thành thạo tiếng Trung thương mại, có khả năng vận dụng các kiến thức cơ bản về kinh tế, thương mại trong giao tiếp và công việc, có năng lực biên dịch, phiên dịch, nghiên cứu trong các lĩnh vực kinh tế, thương mại; có kỹ năng làm việc, kỹ năng phân tích, tổng hợp, đánh giá dữ liệu và thông tin, có năng lực tự chủ và chịu trách nhiệm, đáp ứng được với yêu cầu của xã hội trong xu thế hội nhập”*.

Một số nội dung chính trong chương trình đào tạo tiếng Trung thương mại bao gồm

Kiến thức chuyên ngành: Sinh viên được học các môn liên quan đến kinh tế, thương mại, quản trị kinh doanh, xuất nhập khẩu, tài chính, luật thương mại song ngữ Việt - Trung.

Thực hành ngôn ngữ: Chương trình tập trung phát triển kỹ năng giao tiếp thương mại, dịch thuật, soạn thảo hợp đồng, email thương mại và đàm phán kinh doanh bằng tiếng Trung.

Kỹ năng mềm: Đào tạo kỹ năng thuyết trình, đàm phán, làm việc nhóm, giải quyết vấn đề và am hiểu văn hóa kinh doanh Trung Quốc.

Mặc dù vậy, sự gắn kết giữa chương trình đào tạo với nhu cầu thực tiễn của doanh nghiệp, mức độ thực hành thực tế vẫn chưa cao. Sinh viên tốt nghiệp vẫn gặp khó khăn khi tiếp cận thực tế công việc do thiếu kỹ năng thực hành, chưa có nhiều cơ hội thực tập tại doanh nghiệp.

2.3.2. Thực trạng hợp tác giữa nhà trường và doanh nghiệp

Các hình thức hợp tác hiện có:

Chương trình thực tập tại doanh nghiệp: Sinh viên có cơ hội thực tập tại các công ty có giao thương với Trung Quốc, tuy nhiên, số lượng cơ hội còn hạn chế.

Hội thảo, tọa đàm với doanh nghiệp: Một số trường tổ chức hội thảo để kết nối sinh viên với doanh nghiệp, nhưng chưa thường xuyên và chưa đi vào thực tế đào tạo.

Mời chuyên gia doanh nghiệp tham gia giảng dạy: Một số chương trình mời chuyên gia từ doanh nghiệp đến giảng dạy nhưng vẫn chưa phổ biến.

Những thành tựu đạt được:

Một số doanh nghiệp đã chủ động hợp tác với trường đại học để tuyển dụng nhân sự giỏi tiếng Trung thương mại.

Một số chương trình đào tạo đã bắt đầu tích hợp nội dung thực tế từ doanh nghiệp.

ĐH Ngoại thương và một số trường khác đã bước đầu xây dựng định hướng đào tạo tiếng Trung thương mại đáp ứng thị trường lao động.

Hạn chế và thách thức:

Thiếu sự liên kết chặt chẽ: Phần lớn các chương trình đào tạo chưa có sự tham gia sâu rộng từ doanh nghiệp.

Chương trình đào tạo chưa sát thực tế: Một số môn học còn nặng lý thuyết, thiếu các tình huống thực hành sát với môi trường kinh doanh thực tế.

Thiếu nguồn lực hỗ trợ: Cơ sở vật chất, giáo trình và các chương trình trao đổi với doanh nghiệp chưa được đầu tư đúng mức.

2.4. Giải pháp và kiến nghị nhằm nâng cao

hiệu quả đào tạo và hợp tác

2.4.1. Đổi mới chương trình đào tạo tiếng Trung thương mại

Để đáp ứng nhu cầu thực tế của thị trường lao động, chương trình đào tạo tiếng Trung thương mại cần được cập nhật và đổi mới theo hướng thực tiễn hơn:

Tích hợp nội dung thực tế từ doanh nghiệp vào chương trình giảng dạy:

Xây dựng giáo trình có sự tham gia đóng góp của doanh nghiệp, đảm bảo các nội dung giảng dạy phù hợp với nhu cầu thực tế.

Đưa vào chương trình học các tình huống thực tế, case study từ doanh nghiệp về giao dịch thương mại, đàm phán hợp đồng, quản lý chuỗi cung ứng,...

Cập nhật kiến thức về thương mại điện tử, logistics, thanh toán quốc tế bằng tiếng Trung để bắt kịp xu hướng phát triển của thị trường.

Đẩy mạnh đào tạo thực hành, tổ chức các dự án thực tế cho sinh viên:

Mở rộng hình thức học tập theo dự án (Project-based Learning) trong đó sinh viên làm việc trực tiếp với doanh nghiệp để giải quyết các bài toán kinh doanh thực tế.

Tổ chức các chương trình thực tập tại doanh nghiệp từ sớm để sinh viên có cơ hội áp dụng kiến thức vào công việc thực tiễn.

Tăng cường các hoạt động thực hành như mô phỏng đàm phán thương mại, hội chợ kinh doanh, cuộc thi về khởi nghiệp sử dụng tiếng Trung.

Tăng cường đào tạo các kỹ năng mềm cần thiết:

Ngoài kỹ năng ngôn ngữ và chuyên môn, sinh viên cần được đào tạo bài bản về kỹ năng giao tiếp, thuyết trình, đàm phán, làm việc nhóm và quản lý thời gian. Lồng ghép các khóa đào tạo về văn hóa doanh nghiệp Trung Quốc, tư duy kinh doanh và khả năng thích nghi với môi trường làm việc quốc tế.

2.4.2. Tăng cường hợp tác giữa nhà trường và doanh nghiệp

Một trong những yếu tố quan trọng để nâng cao chất lượng đào tạo là thiết lập mô hình hợp tác bền vững giữa trường đại học và doanh nghiệp. Một số giải pháp cụ thể gồm:

Xây dựng cơ chế hợp tác chặt chẽ, lâu dài:

Thành lập các trung tâm hợp tác giữa nhà trường và doanh nghiệp để điều phối các hoạt động thực tập, tuyển dụng và đào tạo kỹ năng.

Ký kết các thỏa thuận hợp tác dài hạn giữa trường đại học và doanh nghiệp để đảm bảo sự

gắn kết bền vững.

Doanh nghiệp tham gia vào quá trình giảng dạy, đánh giá và hướng dẫn thực tập:

Mời chuyên gia từ doanh nghiệp giảng dạy các môn học chuyên sâu, chia sẻ kinh nghiệm thực tế về thương mại song phương Việt - Trung.

Xây dựng hệ thống cố vấn doanh nghiệp (Industry Mentorship), trong đó sinh viên được hướng dẫn trực tiếp bởi các chuyên gia trong ngành.

Tăng cường các chương trình thực tập có hưởng lương và đảm bảo sinh viên được thực hiện các nhiệm vụ thực tế trong doanh nghiệp.

Tổ chức các hội thảo, tọa đàm giữa giảng viên, sinh viên và doanh nghiệp:

Thường xuyên tổ chức các hội thảo chuyên đề về thị trường lao động, kỹ năng nghề nghiệp, xu hướng thương mại Việt - Trung.

Kết nối sinh viên với doanh nghiệp thông qua các sự kiện networking, ngày hội việc làm, diễn đàn doanh nghiệp.

2.4.3. Hỗ trợ từ chính sách và cơ quan quản lý giáo dục

Để nâng cao chất lượng đào tạo và hợp tác giữa nhà trường và doanh nghiệp, cần có sự hỗ trợ từ phía nhà nước và các cơ quan quản lý giáo dục:

Ban hành các chính sách khuyến khích hợp tác giữa doanh nghiệp và trường đại học:

Xây dựng chính sách ưu đãi cho các doanh nghiệp tham gia đào tạo, tuyển dụng sinh viên ngành tiếng Trung thương mại.

Đề xuất cơ chế hỗ trợ tài chính hoặc giảm thuế cho doanh nghiệp hợp tác đào tạo và tiếp nhận thực tập sinh từ các trường đại học.

Hỗ trợ tài chính, cơ sở vật chất để nâng cao chất lượng đào tạo:

Đầu tư cơ sở vật chất hiện đại, xây dựng phòng thực hành thương mại giả lập, thư viện số về thương mại Việt - Trung.

Tài trợ học bổng, hỗ trợ nghiên cứu khoa học cho sinh viên và giảng viên để thúc đẩy đổi mới trong đào tạo.

Tăng cường kết nối với các tổ chức quốc tế để học hỏi mô hình tiên tiến:

Hợp tác với các trường đại học hàng đầu tại Trung Quốc để trao đổi giảng viên, sinh viên và phát triển chương trình giảng dạy chung.

Tham khảo các mô hình đào tạo tiếng Trung thương mại tại các quốc gia có nền kinh tế phát triển để áp dụng vào Việt Nam.

Việc thực hiện các giải pháp trên sẽ giúp nâng cao chất lượng đào tạo nguồn nhân lực tiếng

Trung thương mại, đồng thời tạo ra một hệ sinh thái hợp tác bền vững giữa nhà trường, doanh nghiệp và cơ quan quản lý. Điều này không chỉ giúp sinh viên có cơ hội việc làm tốt hơn mà còn đóng góp vào sự phát triển kinh tế - thương mại giữa Việt Nam và Trung Quốc trong bối cảnh hội nhập toàn cầu.

III. KẾT LUẬN

Hiện nay, nhu cầu về nhân lực thành thạo tiếng Trung thương mại và có hiểu biết sâu sắc về môi trường kinh doanh quốc tế là rất lớn, nhưng chương trình đào tạo tại các trường đại học vẫn còn nhiều hạn chế. Mỗi liên kết giữa nhà trường và doanh

nh nghiệp tuy đã có nhưng chưa thực sự chặt chẽ, dẫn đến tình trạng sinh viên ra trường chưa đáp ứng đầy đủ yêu cầu thực tế của thị trường lao động.

Bài viết cũng khẳng định việc tăng cường hợp tác giữa nhà trường và doanh nghiệp đóng vai trò quan trọng trong việc nâng cao chất lượng đào tạo. Sự tham gia của doanh nghiệp vào quá trình giảng dạy, thực tập, đánh giá năng lực sinh viên và thiết kế chương trình đào tạo sẽ giúp thu hẹp khoảng cách giữa lý thuyết và thực tiễn, từ đó cung cấp nguồn nhân lực đáp ứng tốt hơn yêu cầu của các doanh nghiệp có quan hệ thương mại với Trung Quốc.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Trịnh Minh Anh. "Hợp tác thương mại Việt - Trung tạo động lực phát triển thực chất và hiệu quả." *Bộ Công Thương Việt Nam*, 2024, <https://moit.gov.vn/tin-tuc/thi-truong-nuoc-ngoai/hop-tac-thuong-mai-viet-trung-tao-dong-luc-phat-trien-thuc-chat-va-hieu-qua.html>.
- Trung tâm WTO Việt Nam. (n.d.). *Quan hệ thương mại Việt Nam-Trung Quốc đạt nhiều tiến triển mới*. <https://trungtamwto.vn/hiiep-dinh-khac/13064-quan-he-thuong-mai-viet-nam-trung-quoc-dat-nhieu-tien-trien-moi>
- Thu Hằng. (2024, 8 tháng 7). *Sinh viên đã tốt nghiệp vẫn phải đào tạo lại khi vào doanh nghiệp*. VnEconomy. <https://vneconomy.vn/sinh-vien-da-tot-nghiep-van-phai-dao-tao-lai-khi-vao-doanh-nghiep.htm>
- Đại học Quốc gia TP.HCM. (2023, 28 tháng 12). *Phát triển hợp tác đào tạo với doanh nghiệp, đáp ứng nhu cầu nguồn nhân lực chất lượng cao cho tương lai*. https://vnuhcm.edu.vn/doi-ngoai_34303364/phat-trien-hop-tac-dao-tao-voi-doanh-nghiep-dap-ung-nhu-cau-nguon-nhan-luc-chat-luong-cao-cho-tuong-lai/353636393364.html
- Báo điện tử Đảng Cộng sản Việt Nam. (2024, 19 tháng 10). *Nhà trường và doanh nghiệp đồng hành trong sứ mạng đào tạo nguồn nhân lực*. <https://dangcongsan.vn/giao-duc/nha-truong-va-doanh-nghiep-dong-hanh-trong-su-mang-dao-tao-nguon-nhan-luc-681050.html>
- Báo Nhân Dân. (2024, 24 tháng 8). *Phối hợp nhà trường, doanh nghiệp trong đào tạo nhân lực*. <https://nhandan.vn/phoi-hop-nha-truong-doanh-nghiep-trong-dao-tao-nhan-luc-post826510.html>
- Đại học Duy Tân. (n.d.). *Chuyên ngành Tiếng Trung Thương mại*. <https://duytan.edu.vn/tuyen-sinh/Page/EducationDetail.aspx?id=345>
- Báo Nhân Dân. (2024, 26 tháng 8). *Chuyên gia Trung Quốc 'hiển kế' tăng cường kết nối chiến lược và hợp tác thiết thực Việt-Trung*. <https://nhandan.vn/chuyen-gia-trung-quoc-hien-ke-tang-cuong-ket-noi-chien-luoc-va-hop-tac-thiet-thuc-viet-trung-post826731.html>
- Tạp chí Kinh tế và Dự báo. (2024, 19 tháng 8). *Trung Quốc dẫn đầu về số dự án đăng ký mới vào Việt Nam trong 7 tháng đầu năm 2024*. <https://kinhtevadubao.vn/trung-quoc-dan-dau-ve-so-du-an-dang-ky-moi-vao-viet-nam-trong-7-thang-dau-nam-2024-29536.html>
- Dân Sinh. (2024). *Đào tạo kép – Mô hình hợp tác hiệu quả giữa nhà trường và doanh nghiệp*. <https://dansinh.dantri.com.vn/...>
- Trường Đại học Ngoại thương. (n.d.). *Điểm sáng trong mô hình hợp tác giữa cơ sở giáo dục và doanh nghiệp Nhật Bản tại Trường ĐH Ngoại thương*. <https://www.ftu.edu.vn/...>
- Trường Đại học Công nghiệp Hà Nội. (n.d.). *Mô hình hợp tác "Nhà trường - Nhà trường - Doanh nghiệp" mang đến cơ hội phát triển toàn diện cho sinh viên HAU*. <https://www.hau.edu.vn/...>
- Hồ Đình Việt. "Sự cần thiết hợp tác giữa nhà trường và doanh nghiệp." *Tạp chí Công Thương*, 23 tháng 3 năm 2023, <https://tapchicongthuong.vn/su-can-thiet-hop-tac-giua-nha-truong-va-doanh-nghiep-103600.htm>